

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA (từ 7/11 đến 13/11)

Sự kiện chính trong tuần

- Trung Quốc giới thiệu phiên bản điện tử bản đồ “Đông Tây dương thời Minh”
- Hải quân Trung Quốc huấn luyện bắn đạn thật khu vực quần đảo Trường Sa
- Philippin sẽ đưa đề xuất về (ZoPFF/C) tại Hội nghị cấp cao ASEAN 19
- Đài loan tăng cường trạm giám sát và thu thập thông tin tại Trường Sa
- Ấn Độ vẫn tiếp tục tham gia thăm dò khai thác dầu khí tại Biển Đông

I. Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc giới thiệu phiên bản điện tử của bản đồ “Minh đại Đông Tây dương hải đồ”. Bản đồ này dài 158 cm, rộng 96cm, vẽ khái lược địa hình biển và lục địa của Trung Quốc và các nước xung quanh, trong đó vẽ rất rõ và chính xác vị trí 4 hòn đảo ở Biển Đông, đảo Bành Hồ và đảo Đài Loan. Các chuyên gia Trung Quốc đánh giá bản đồ này có giá trị lịch sử rất lớn, không thua kém bản đồ hàng hải của Trịnh Hòa. Bản đồ gốc hiện nay đang được lưu giữ tại Thư viện trường Đại học Oxford¹.

Hải quân Trung Quốc huấn luyện bắn đạn thật. Biên đội tàu hộ vệ số 10 của Hải quân Trung Quốc ngày 2/11 đã rời cảng Trạm Giang, Quảng Đông và ngày 5/11 đã đến khu vực quần đảo Trường Sa tiến hành huấn luyện bắn đạn thật. Bộ đội đặc nhiệm của biên đội này đã huấn luyện bắn tiêu diệt mục tiêu di động trên biển ở khoảng cách 200m bằng

¹ Mạng dân tộc tôn giáo Trung Quốc ngày 9/11

súng bộ binh, súng máy hạng nhẹ và hạng nặng; sau đó kết hợp với máy bay trực thăng thực hiện ngăn chặn và bắn tiêu diệt mục tiêu trên biển².

“Hãy lý trí hơn trong các tranh chấp trên biển” của *Jin Yongming*, Viện KHXH Thượng Hải và Viện Hải dương Trung Quốc. Giải quyết hòa bình các tranh chấp Biển Đông chắc chắn sẽ khó khăn, nhưng đáng để chúng ta cố gắng. Bản thỏa thuận chung không có nghĩa là Trung Quốc và Việt Nam sẽ không có những rắc rối. Ngược lại, va chạm sẽ gia tăng. Điều cả hai nước cần làm là giữ cho va chạm trong tầm kiểm soát. Ngoài việc cần phát huy triệt để các cơ chế đã được thiết lập, hai nước có thể làm sâu sắc hơn nữa hợp tác về biển trong các lĩnh vực ít nhạy cảm hơn như đã nói ở trên trước khi bàn đến vấn đề cùng khai thác các nguồn tài nguyên biển³.

“Án Độ nhìn nhận Trung Quốc là đối thủ cạnh tranh thực sự” của *Hu Yinan*. Những động thái táo bạo gần đây liên quan đến lực lượng quân sự của Ấn Độ có nhiều mục đích chính trị hơn là quân sự. Việc tái định vị chiến lược an ninh quốc gia của Ấn Độ đã khiến nước này bắt đầu coi Trung Quốc là đối thủ cạnh tranh thực sự. Được biết, Bộ Quốc Phòng Ấn Độ đã tuyên bố về kinh phí lớn nhất từ trước đến nay 13 tỷ USD dành cho kế hoạch hiện đại hóa quân sự. Trong vòng 5 năm, kế hoạch này dự định sẽ triển khai hơn 90.000 quân và tăng thêm 4 đơn vị mới dọc biên giới Ấn - Trung, đây là mức tổng động viên lớn nhất kể từ khi có xung đột biên giới Trung - Ấn năm 1962⁴.

“Việc bảo vệ quyền lợi biển, tại sao Trung Quốc trước sau đều có địch” của *Uất Chí Vinh*, Trung tâm phát triển hải dương Trung Quốc. Hiện nay việc bảo vệ quyền lợi biển của Trung Quốc có rất nhiều mâu thuẫn. Có thể khái quát như sau: các đảo bị chiếm đóng, tài nguyên bị cướp đoạt, quyền lợi bị xâm phạm. Trước đây mấy năm, Trung Quốc đã nêu khẩu hiệu xây dựng cường quốc biển và được Quốc vụ viện phê chuẩn là chiến

² Mạng Đài truyền hình Trung ương Trung Quốc ngày 6/11

³ “May better sense prevail in sea disputes”, http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2011-11/09/content_14061427.htm

⁴ http://www.chinadaily.com.cn/world/2011-11/10/content_14068834.htm

lược quốc gia. Tuy nhiên sau khi đề ra chiến lược đó, Trung Quốc đã không kịp thời tập trung nhân lực, vật lực nghiên cứu, làm phong phú nội hàm của chiến lược, không làm nó trở thành kim chỉ nam chỉ đạo việc phát triển biển⁵.

Trung Quốc có thể học hỏi được nhiều từ chiến lược bức tranh lớn của Mỹ. Phó Tổng tư lệnh Hải quân Trung Quốc, Đại Tướng lực lượng không quân Trung Quốc. Trong tình hình như hiện nay, Mỹ chưa vội vã đương đầu với Trung Quốc tại Biển Đông. Vì vậy sẽ không có cuộc chiến lớn giữa Mỹ và Trung Quốc tại khu vực này. Để giải quyết tranh chấp Biển Đông chúng ta phải có sự kiên nhẫn chiến lược và chờ đợi thời cơ thích hợp. Chắc chắn trong lúc chờ thời thì chúng ta vẫn phải áp dụng các áp lực kinh tế, ngoại giao, và quân sự. Sử dụng chiến tranh để giải quyết tranh chấp và làm xấu đi quan hệ với các nước láng giềng quả là ngu ngốc. Trung Quốc cần học cách sử dụng các lợi thế kinh tế của mình khi đang trở thành động lực kinh tế thế giới.⁶

Giao lưu trực tuyến về an ninh và quyền lợi biển của Trung Quốc. Thiếu tướng quân đội Trung Quốc *Bành Quang Khiêm*: Vấn đề an ninh trên biển của Trung Quốc những năm gần đây nổi lên 2 điểm chủ yếu sau: *Một là*, trọng tâm chiến lược toàn cầu của Mỹ dịch chuyển về Đông, Mỹ tăng cường quay trở lại châu Á, can thiệp Biển Đông, làm phức tạp hóa vấn đề. *Hai là*, một số nước áp dụng hành động đơn phương, gây sự ở các vùng biển tranh chấp, cũng làm cho vấn đề phức tạp thêm. Trung Quốc cần tăng cường giáo dục nâng cao ý thức quan về lãnh thổ biển, quốc phòng biển và lợi ích biển, xây dựng quan niệm "tác biển là tác vàng" và cần bắt đầu giáo dục ngay từ trẻ em. Đại tá *Lý Kiệt*: Trước tiên Trung Quốc cần áp dụng các đối sách và biện pháp mới đối với việc một số nước lớn ngoài khu vực như Mỹ, Nhật, Ấn Độ tăng cường diễn tập quân sự nhằm vào Trung Quốc. Hai là, cần lợi dụng quan hệ kinh tế ngày càng mật thiết giữa Trung Quốc và Mỹ, Nhật, làm cho họ phải phụ thuộc nhiều hơn. Ba là, Trung Quốc cần đẩy mạnh xây

⁵ Thời báo Hoàn cầu ngày 9/11

⁶ <http://www.globaltimes.cn/NEWS/tabid/99/ID/682799/China-can-learn-from-US-big-picture-strategy.aspx>

dựng lực lượng quân sự, nhất là lực lượng vươn tới các vùng biển xa. Bốn là, Trung Quốc cần tăng cường quan hệ song phương và đa phương với các nước láng giềng⁷.

“Việt Nam mua vệ tinh do thám của Nhật nhằm thu thập thông tin tình báo, nâng cao khả năng tấn công tầm xa”. Chính Phủ Việt Nam và Nhật Bản cuối tháng 10/2011 đã đạt được thỏa thuận, theo đó Nhật Bản sẽ chế tạo và phóng cho Việt Nam 2 vệ tinh quan trắc địa cầu. Theo hợp đồng, vệ tinh do thám thứ nhất sẽ được phóng vào năm 2017 và chiếc thứ 2 dự kiến vào năm 2020. Trong lĩnh vực quân sự, vệ tinh này có thể trinh sát tình hình bố trí binh lực, số lượng và số hiệu cụ thể các tàu chiến của hải quân Trung Quốc ở Biển Đông. Chính Phủ Việt Nam hy vọng thông qua hệ thống vệ tinh này có thể thu nhập số liệu thực tế về các động thái tàu thuyền ở xung quanh Biển Đông, nhất là của hải quân Trung Quốc⁸.

“Nhật Bản với vấn đề Biển Đông và việc Nhật Bản tăng cường bố trí lực lượng quân sự tại Đông Hải”. Thiếu tướng La Viện cho biết, gần đây Nhật Bản liên tiếp có các động thái tăng cường năng lực quân sự, bao gồm cả không quân và hải quân. Nhật cũng đang chuẩn bị “can dự toàn diện vào vấn đề tranh chấp Biển Đông”. 3 mục đích của Nhật Bản khi can dự vấn đề Biển Đông: (1) Giảm áp lực chiến lược trong vấn đề tranh chấp Đông Hải (biển Nhật Bản) với Trung Quốc, khoét sâu mâu thuẫn giữa Trung Quốc với các nước khu vực Biển Đông; (2) Tìm kiếm lợi ích kinh tế từ nguồn tài nguyên dầu khí phong phú của Biển Đông; (3) Tranh giành vị trí địa chính trị, do Biển Đông là vùng biển có vị trí chiến lược nối Ấn Độ Dương với Thái Bình Dương, có tuyến đường biển quan trọng mang tính sống còn đối với Nhật Bản⁹.

“Nhìn lại cuộc khủng hoảng ở Biển Đông vừa qua” của *Triệu Sở*, Viện nghiên cứu chiến lược quốc phòng Thượng Hải. Không thể phủ nhận việc Việt Nam và Philippin đã lợi dụng sự lo ngại và hiểu nhầm của quốc tế đối với ý đồ của Trung Quốc để giành

⁷ Mạng Nhân dân ngày 9/11

⁸ Tân Hoa xã ngày 10/11

⁹ Mạng “Tin tức Trung Quốc” ngày 4/11

quyền phát ngôn trên trường quốc tế và làm mờ nhạt lập trường truyền thống. Trung Quốc cần phải thay đổi cách thức tuyên truyền về chính sách theo kiểu cũ. Trước tình hình vấn đề Biển Đông bị quốc tế khóa, việc chuẩn bị biên pháp quân sự để bảo vệ chủ quyền là không thể buông lỏng nhưng việc quan trọng hàng đầu là cần thiết lập các kênh đối thoại quốc tế đồng thời tăng cường khả năng lãnh đạo kinh tế khu vực của Trung Quốc, thiết lập các kênh đối thoại ngoại giao đa phương thuận lợi hơn trong khu vực¹⁰.

+ Việt Nam:

Biển Đông trong kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam giai đoạn 2011 - 2015. Ngày 8/11, Quốc hội Việt Nam đã thông qua Nghị quyết về Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011 - 2015. Trong Nghị quyết này, vấn đề Biển Đông cũng được chú trọng một cách thỏa đáng, cân bằng trên nguyên tắc hòa bình, tôn trọng luật pháp quốc tế, nguyên tắc ứng xử khu vực. Nghị quyết nêu rõ việc tăng cường sức mạnh quốc phòng, an ninh; bảo đảm từng bước trang bị hiện đại cơ sở vật chất kỹ thuật cho các lực lượng vũ trang¹¹.

+ Philippin:

Kiến nghị lớn của Philippines tại Hội nghị cấp cao ASEAN 19. Ngày 8/11, Thứ trưởng Bộ Ngoại Giao Philippin, Erlinda Basilio cho biết, tại Hội nghị cấp cao ASEAN 19 tại Ấnđônêxia, phía Philippin sẽ đưa ra “kiến nghị lớn” trên cơ sở đề xuất “một khu hòa bình, tự do, hữu nghị và hợp tác” (ZoPFF/C) với những dự án chung, những vùng không tranh chấp có thể được khai thác mà không bị chống đối bằng bạo lực. Ông Basilio tin tưởng rằng kiến nghị này là bước tiếp theo của “Quy tắc hướng dẫn thực hiện DOC”, có thể thúc đẩy hòa bình và thịnh vượng khu vực¹².

¹⁰ Mạng sina.com.cn ngày 8/11

¹¹ <http://www.rfa.org/vietnamese/vietnamnews/Viet-Nam-congress-pay-balance-satis-11082011130134.html>

¹² <http://www.rfa.org/vietnamese/internationalnews/manila-pus-territor-op-by-china-11082011111921.html>

+ Ấn Độ:

Ấn Độ cân nhắc yêu cầu hỗ trợ quân sự của Việt Nam. Trong số 4 đề nghị mà phía Việt Nam yêu cầu Ấn Độ hỗ trợ, bao gồm đào tạo về tàu ngầm, đào tạo phi công Sukhoi-30, hiện đại hóa một cảng chiến lược và chuyển giao các tàu chiến cỡ vừa, việc giúp Việt Nam đào tạo phi công lái chiến đấu cơ Sukhoi 30 là điều dễ quyết định nhất vì Ấn Độ vừa hoàn tất một kế hoạch tương tự với Malaysia. Tuy nhiên, việc đáp ứng các yêu cầu khác đòi hỏi New Delhi phải cân nhắc nhiều hơn, đặc biệt về hai yêu cầu của Việt Nam muốn được cung cấp loại tàu từ 1.000 đến 1.500 tấn để kiểm soát bờ biển dài của Việt Nam và nâng cấp cảng Nha Trang, gần cảng Cam Ranh trọng yếu¹³.

“Việc Trung Quốc phản đối sẽ không ngăn được Ấn Độ tham gia thăm dò khai thác dầu khí tại Biển Đông.” Mới đây ông Sudhir Vasudeva - Đại diện phụ trách của Công ty Dầu khí Ấn Độ đã tuyên bố, mặc dù bị phía Trung Quốc phản đối quyết liệt, nhưng công ty này sẽ không từ bỏ kế hoạch hợp tác thăm dò khai thác dầu khí tại Biển Đông. Truyền thông Ấn Độ dẫn lời ông Sudhir cho rằng “Vấn đề Biển Đông đã bị làm lớn chuyện, Ấn Độ đã tiến hành khai thác và sản xuất khí thiên nhiên tại hai mỏ khí Lan Tây và Lan Đỏ (ngoài khơi Vũng Tàu – Việt Nam) từ hơn 30 năm qua”¹⁴.

+ Nhật Bản:

Nhật Bản tranh giành ảnh hưởng ở Biển Đông với Trung Quốc. Nhật Bản đang bắt đầu lôi kéo Ấn Độ và các nước châu Á khác tham gia đề xuất thành lập một diễn đàn mới nhằm xây dựng các quy tắc về an ninh hàng hải để chống lại sự bành trướng của Trung Quốc trên Biển Đông. Tuy nhiên, sự can dự của Nhật Bản vào các cuộc tranh chấp trên Biển Đông đang gặp nhiều khó khăn do đề xuất này không nhận được sự ủng hộ của quốc tế và đang gây tức giận cho Trung Quốc. Thủ tướng Noda dự kiến sẽ thăm Ấn Độ trong

¹³ <http://www.thehindu.com/news/national/article2610605.ece>

¹⁴ <http://www.financialexpress.com/news/angry-china-cant-stop-ongcs-vietnam-hunt/871919/>

năm nay và có thể sẽ thảo luận với các nhà lãnh đạo Ấn Độ về các vấn đề liên quan tới Biển Đông. Điều này cũng đang gây lo lắng cho Trung Quốc¹⁵.

+ Đài Loan:

“Hội đồng an ninh quốc gia bí mật yêu cầu Bộ quốc phòng lập trạm giám sát và nghe trộm thông tin tại Trường Sa” của *Đới Chí Dương*. Vừa qua, Hội đồng an ninh quốc gia đã triệu tập cuộc họp bí mật với sự tham dự của Bộ Quốc phòng, Cục tuần tra biển (hải tuần) để yêu cầu hải quân và hải tuần phải mở rộng phạm vi quét sóng rada tại Nam Sa, đồng thời yêu cầu Phòng nghiên cứu phát triển điện tín Bộ Quốc phòng (Phòng điện tín) đặt trạm giám sát và nghe trộm tại Trường Sa, mục đích nhằm thu thập thông tin điện tín của các nước quanh Biển Đông và nắm bắt động thái quân sự của các nước này.¹⁶

¹⁵ http://ajw.asahi.com/article/behind_news/politics/AJ2011110616738

¹⁶ Tuần San Thời báo số 1759 (tuần từ 04 – 10/11/2011)

II. Quan hệ các nước

Ngoại giao Việt Nam ngày càng năng động. Từ 8 - 10/11, Chủ tịch nước Việt Nam Trương Tấn Sang thăm Hàn Quốc, hai bên đã ký kết một loạt văn kiện hợp tác. Đây cũng là chuyến thăm thứ 2 tới khu vực Đông Bắc Á của lãnh đạo Việt Nam trong nửa tháng qua. Đầu tháng này, Thủ Tướng Việt Nam Nguyễn Tấn Dũng đã mang về từ Nhật thỏa thuận khoản vay ưu đãi trị giá 1,2 tỷ USD. Việt Nam không ngừng củng cố quan hệ đối tác truyền thống với các nước Lào, Nga, Ấn Độ, củng cố không gian chiến lược cần thiết để phát triển Chiến lược ngoại giao của Việt Nam vững chân ở ASEAN, đồng thời “phát triển quan hệ đối ngoại đa phương hóa, đa dạng hóa; chủ động, tích cực hội nhập quốc tế” một lần nữa đã thu được hiệu quả¹⁷.

“Tuyên bố chung Hội nghị cấp cao Nhật Bản-ASEAN sẽ đề cập hợp tác an ninh Biển Đông.” ‘Tuyên bố chung Tokyo’ của hội nghị thượng đỉnh Nhật Bản-ASEAN năm 2003 đã tạo nền móng quyết định cho hợp tác hai bên thời gian qua. Tuyên bố chung mới sẽ đi vào hợp tác an ninh biển, thể hiện rõ ý đồ đối kháng với Trung Quốc trong vấn đề Biển Đông. Để đảm bảo hòa bình và ổn định Biển Đông, đảm bảo tự do hàng hải, Bản dự thảo cho rằng nên sớm đưa ra được “quy tắc hành động” có tính ràng buộc pháp lý, căn cứ vào các nguyên tắc của luật pháp quốc tế giải quyết tranh chấp hòa bình¹⁸.

¹⁷ Nhân dân nhật báo ngày 8/11

¹⁸ Mạng bình luận Trung Quốc(Hồng Kông) ngày 8/11

III. Phân tích và đánh giá

Hội thảo quốc tế về Biển Đông lần 3 ở Hà Nội. Chiều 05/11/2011 Hội thảo khoa học quốc tế về Biển Đông lần thứ ba tại Hà Nội với chủ đề “Biển Đông: Hợp tác vì an ninh và phát triển ở khu vực” đã bế mạc với nhiều kết quả được đánh giá hơn hẳn hai cuộc hội thảo được tổ chức trước đây. Theo Giáo sư Carl Thayer, chuyên gia nghiên cứu quân sự, kiêm giám đốc diễn đàn Nghiên Cứu Quốc Phòng Australia, Việt Nam đã thành công trong việc phát triển đội ngũ cán bộ gồm những người trẻ, nghiên cứu và đào sâu luật pháp quốc tế về các vấn đề Biển Đông¹⁹.

Công ước Luật Biển mang tính sống còn với Biển Đông. Không khí tranh luận nóng bỏng của hơn 30 tham luận cùng hàng chục ý kiến trong 2 ngày đã khiến hội thảo Biển Đông lần này được đánh giá thành công nhất từ trước tới nay. “Hai mươi năm trước, khi nói về tranh chấp lãnh thổ hay hành vi các bên liên quan thì lập tức xảy ra cãi nhau, vỡ hội thảo. Nhưng bây giờ, tôi tin rằng, chúng ta có thể và cần phải nhìn thẳng vào mắt nhau, nói ra những suy nghĩ về nhau, tin và đối thoại được với nhau”, Giám đốc Học viện Ngoại giao Đặng Đình Quý tổng kết tại buổi kết thúc hội thảo Biển Đông, chiều 5/11. Quan điểm được hầu hết các học giả nhất trí là cần dựa vào UNCLOS, vì chỉ có giải thích và áp dụng đúng đắn công ước mới giúp kiểm chế và kiểm soát các mối đe dọa đối với an ninh hàng hải trên Biển Đông²⁰.

Mỹ lo 'va chạm chiến thuật' ở Biển Đông. Nhân chuyến thăm của hàng không mẫu hạm Mỹ George Washington tới Hồng Kông ngày 9/11, Phó Đô đốc Scott Swift Chỉ huy Hạm đội 7 của Mỹ đã chia sẻ với báo chí rằng không lo ngại có một cuộc xung đột lớn tại châu Á, nhưng các sự cố nhỏ xảy ra tại một số nơi như Biển Đông, lại có thể dẫn đến những hậu quả khó thể lường trước được. Ông Switt cũng đánh giá là Hiệp hội các nước

¹⁹ http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/3rd-east-sea-workshop-in-hanoi-11102011064007.html

²⁰ <http://vnexpress.net/gl/the-gioi/2011/11/cong-uoc-luat-bien-mang-tinh-song-con-voi-bien-dong/>

Đông Nam Á - ASEAN, đã đạt được những tiến bộ đáng kể qua việc khuyến khích đối thoại giữa các bên đang có tranh chấp về chủ quyền²¹.

“Hai điều cần lưu tâm để tránh hiểu lầm trong vấn đề Biển Đông” của *Jusuf Wanandi*, thành viên cấp cao của Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế (CSIS). Thứ nhất, Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) - với tư cách là một khối - không phải là bên tuyên bố chủ quyền hay phản đối tuyên bố chủ quyền trong các tranh chấp trên Biển Đông. ASEAN không ủng hộ hay phản đối tuyên bố của bốn nước thành viên, đồng thời không tham gia bất cứ hoạt động tranh chấp nào giữa Trung Quốc và các quốc gia ASEAN. Thứ hai, việc ASEAN mong muốn hoàn tất Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông (COC) như một công cụ pháp lý để giải quyết các tranh chấp trên Biển Đông trong tương lai gần không phải là một nỗ lực kết thân với Trung Quốc hay ủng hộ bốn nước thành viên²².

“Quan chức ngoại giao Việt Nam cảnh báo về cuộc chiến ở Biển Đông”. Phát biểu tại Hội thảo Quốc tế về Biển Đông lần thứ 3 tại Hà Nội, Giám đốc học viện Ngoại giao Việt Nam Đặng Đình Quý cảnh báo rằng “nếu các bên tranh chấp không tự kiềm chế và tuân thủ các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế thì tranh chấp chủ quyền Biển Đông rất có thể sẽ bùng nổ thành một cuộc xung đột quy mô lớn, gây ra cục diện hết sức căng thẳng. Nếu cộng đồng quốc tế không có biện pháp đối phó thích hợp với tình hình nguy cơ thì xung đột quy mô lớn sẽ trở thành mối đe dọa tiềm tàng đối với khu vực này. Tuy nhiên, hiện nay khu vực vẫn duy trì cục diện cơ bản hòa bình và ổn định”²³.

Thực hiện: Tuấn Anh

²¹ http://www.bbc.co.uk/vietnamese/world/2011/11/111109_us_on_scs_incidents.shtml

²² Jusuf Wanandi, “Insight: The South China Sea and ASEAN–China relations”, <http://www.thejakartapost.com/news/2011/11/10/insight-the-south-china-sea-and-asean-china-relations.html>

²³ <http://news.malaysia.msn.com/regional/article.aspx?cp-documentid=5490650>